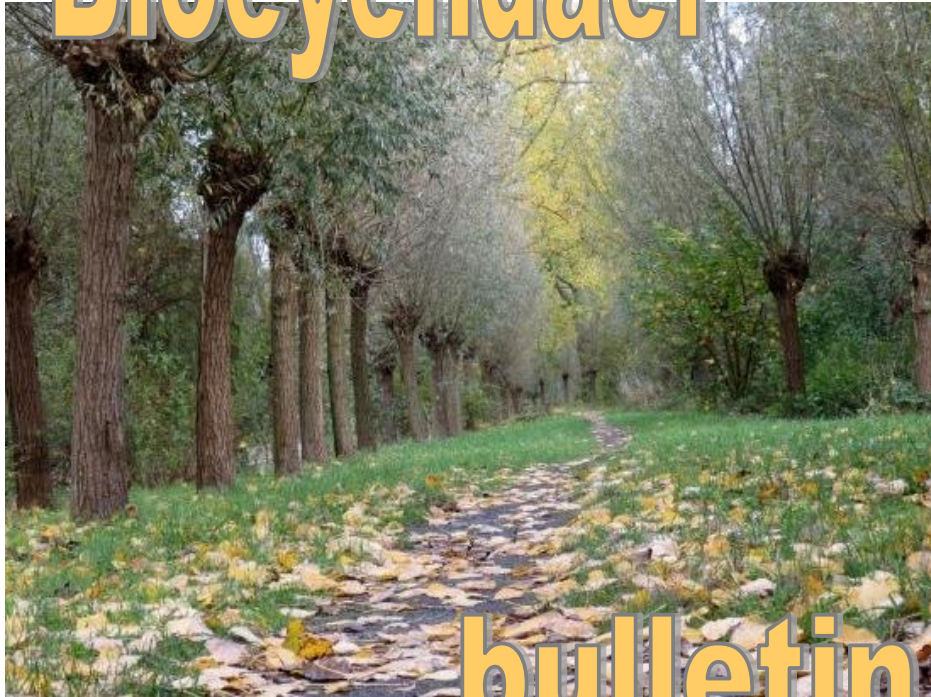

November 2013

Bloeyendael

bulletin

INHOUD

- ♦ Nieuwe buren
- ♦ Inspraak bij nieuw bestemmingsplan deels gehonoreerd
- ♦ Paddenstoelen en excursie
- ♦ De wildakker
- ♦ Wateroverlast in Bloeyendael

Hobby's in de natuur

In augustus is An Vercruysse na een kort ziekbed overleden. Met 84 jaar was An onze oudste, nog actieve vrijwilliger. In juli deed ze nog volop mee aan het hooien op de haar kenmerkende wijze: in een rustig tempo gestaag doorwerken. We verliezen met An een bescheiden en innemende persoon uit ons midden. Ze genoot erg van het werk en van het samenzijn, we zullen haar missen.

Het werk in Bloeyendael is voor de meesten van onze vrijwilligers een echte hobby: handen uit de mouwen steken in het groen. Binnen het bestuur komen er natuurlijk ook wel eens minder prettige klussen voor, maar als je dan na de vergadering de heemtuin in kijkt, zie je meteen waarvoor je het doet. Of als je bezoekers rondleidt en dingen laat zien waar ze het bestaan niet van wisten.

Het is leuk om te merken dat je in Bloeyendael ook andere hobby's tegenkomt die prima passen bij het karakter van het natuurpark. Uiteraard de wandelaars, maar ook de hardlopers. En de soortenkenner. Onlangs kregen we bezoek van een enthousiaste mossenspecialist die maar liefst 63 verschillende soorten aantrof en ons verblijdde met een overzicht. En wat te denken van Dirk en zijn paard, die ons de hele zomer hebben geholpen met maaisel afvoeren. Weliswaar zijn paarden en ruiters in Bloeyendael niet toegestaan, maar voor de noodzakelijke werkzaamheden zijn wij er blij mee vanwege de rust (in vergelijking met een trekker) en vanwege de sfeer. Voor Dirk is het een mooie gelegenheid om zijn paard te trainen.

Begin juli was het ideaal werken met veel en kurkdroog hooi, prachtig weer en een grote groep vrijwilligers. Dat gold ook voor het hooien eind september, hoewel er toen relatief weinig maaisel was om af te voeren. Dat was het gevolg van de minder groeizame, want warme zomermaanden. Tussendoor hebben we de wildakker afgehaald, dit keer met heel weinig rogge. Over de reden daarvoor heeft u al gelezen in het vorige bulletin.

In dit bulletin aandacht voor paddenstoelen, een kijkje bij onze nieuwe buren, het resultaat van onze inspraak bij het ontwerp bestemmingsplan Rijnsweerd / Maarschalkerweerd, hoogwater in Bloeyendael, en de gebruikelijke actualiteiten. (Ton Rennen)

Nieuwe burens

In augustus ontving een eerste groep van 200 studenten de sleutel van hun nieuwe kamer in het complex De Sterren, het voormalig provinciehuis. Busjes en auto's reden af en aan met meubels en persoonlijke bezittingen, en ouders hielpen hun studerende kroost met het ophangen van gordijnen en in elkaar zetten van kasten. De nieuwe burens ontvingen van de stichting Bloeyendael een envelop met een welkomstbrief en de folder van Bloeyendael.

Begin september was het onderdeel van de Sterren gereed dat bedoeld is voor buitenlandse studenten. Het bestuur was uitgenodigd

Een van de kamers voor short stayers

voor de opening en kon een kijkje nemen in Aquarius, zoals deze ster is genoemd. Daar zijn inmiddels 95 zogenaamde shortstayers ondergebracht, die maximaal een jaar in Utrecht studeren. Kort geleden heeft een tweede groep van 180

(Nederlandse) studenten een kamer betrokken, en in december worden de resterende kamers opgeleverd. Dan heeft het park rond de 710 nieuwe burens bijgekregen.

In het voorjaar zullen we de bewoners uitnodigen om kennis te komen maken met de stichting en het park. We hopen dat veel studenten van het park gebruik gaan maken, en ook dat sommigen zich als vrijwilliger zullen melden. (Paul Brassé)

Inspraak bij nieuw bestemmingsplan deels gehonoreerd

Afgelopen zomer heeft de gemeente Utrecht gereageerd op de zienswijze die wij hadden ingediend op het ontwerp-bestemmingsplan Rijsweerd/Maarschalkerweerd, een gebied waaronder ook Park Bloeyendael valt. Wij vonden dat niet alle onderdelen van het park afdoende bescherming kregen. Aan het centrale deel van het park was weliswaar een ecologische waarde toegekend (die een sterke bescherming geeft), maar niet aan randgebieden, zoals het gedeelte tussen de Oostbroekselaan en de Rijsweerdse Wetering.

Gebied langs Rijsweerdse Wetering is nu ook ecologisch beschermd

Dat is nu wel gebeurd. Verder heeft de verdedigingswal in het westelijk deel van park langs de Waterlinieweg als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie op ons verzoek een cultuurhistorische waarde toegekend gekregen. Ons verzoek om voor het gehele park

een landschappelijke waarde vast te leggen, is afgewezen met als argument dat de ecologische waarde dit voldoende waarborgt. Wij betreuren dat de landschappelijke betekenis van Bloeyendaal zo niet expliciet is erkend, maar verwachten hier in de praktijk geen sterke aantasting van die niet ook op andere manier kan worden bestreden.

Eerder meldden wij dat voor het studentencomplex de kantoorbesteding was gehandhaafd. Dat bleek toch een woonbestemming te zijn. Echter, juist op verzoek van eigenaar De Waal is het een gemengde bestemming geworden, waarin zowel wonen als kantoorgebruik zijn toegestaan. De Waal heeft hiermee flexibiliteit voor de toekomst. Met de toegevoegde functie kantoorgebruik hadden wij in het verleden al geen moeite, dus ook in de toekomst niet. De oude provincietoren heeft overigens een gemengde bestemming waarmee zowel hotelexploitatie als kantoorgebruik zijn toegestaan. (Ton Rennen)

Snoeiwerkzaamheden Offerhausweg

Vanaf midden oktober zijn er uitgebreide snoei- en rooiwerkzaamheden verricht aan de Offerhausweg. Deze actie was hoog nodig. De zomereiken die in 2003 in de plaats zijn gekomen van de populieren, moeten in hun groei niet gehinderd worden door andere bomen en struiken. Bij de aanplant was in een overleg met de bewoners van de Merkesstraat, de gemeentelijke groendienst en de Stichting Bloeyendaal overeengekomen dat opslag van grote boomvormers (zoals es, els, beuk, haagbeuk, esdoorn, vogelkers, schietwilg en populier) voorkomen moet worden, en dat inheemse struiken niet zo hoog worden dat ze de zomereiken met hun brede kroon in hun ontwikkeling hinderen. De zoete kers wordt als enige grote boomvormer gehandhaafd, mits die ook niet de kroon van de eiken beschadigt.

De vele braamstruiken tussen de zomereiken zijn nu deels gerooid of gesnoeid, alsmede bomen en struiken die te hoog waren geworden. Het resultaat is dat er vanaf de Offerhausweg vele doorkijkjes zijn ontstaan naar het park en naar de fortgracht.

Door regelmatig onderhoud moet de Offerhausweg zich ontwikkelen tot een fraaie laan met onderbegroeiing waarin ook dieren voedsel en een tijdelijke schuilplaats vinden. (Theo de Ronde)

Paddenstoelenexcursie

Op zaterdag 12 oktober hadden wij onze laatste excursie in Bloeyendaal van dit jaar. Na eerdere excursies over vogels, vleermuizen en bijen, stonden deze keer de paddenstoelen in de belangstelling. Voor een groep van ruim 20 geïnteresseerden, die maar net in het paviljoen pasten, gaf Peter-Jan Keizer aan de hand van dia's een boeiend betoog over de enorme verscheidenheid in paddenstoelen.

Hierna gingen we ze buiten opzoeken. Het was onverwacht mooi weer en omdat het de dagen ervoor flink had geregend, waren er

overal paddenstoelen te zien. Uiteraard kwamen we bekende soorten tegen zoals inktzwammen en eekhoorntjesbrood, maar Peter-Jan liet ons ook tal van andere paddenstoelen zien zoals het paars vezelkopje en de tonderzwam. Maar ook zwammen met schitterende namen: zo zijn we ook plooirokjes, judasoren en dodemansvingers tegengekomen in Bloeyendaal. En als Peter-Jan al iets over het hoofd zag, kwamen de aanwezige kinderen wel met hun ontdekkingen. Als je zo laag bij de grond zoekt, is het beslist een voordeel als je zelf niet zo groot bent. Aan het einde van de middag namen we tevreden afscheid na een excursie die ons langs tientallen verschillende soorten paddenstoelen bracht.

Als u de komende weken in het park gaat wandelen zult u er nog veel zien staan. Wilt u ze dan niet plukken zodat anderen er ook van kunnen genieten? (Ton Rennen)

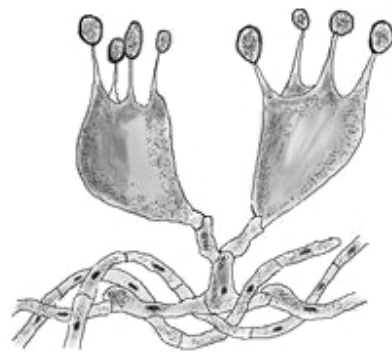
Schimmels en paddenstoelen

De meeste schimmels breken dode materialen af en spelen zodoende een grote rol in de kringloop van stoffen. Er zijn ziekteverwekkende schimmels die parasiteren op planten, dieren en mensen. Maar ook voor de mens nuttige schimmels zoals kaasschimmels, wijngisten en antibiotica uit onder meer de penseelschimmel.

Veelal leiden schimmels met hun vertakt stelsel van draden (=mycelium) een verborgen bestaan. Op gezette tijden vormen de schimmels uit de groep van de zogenaamde *macrofungi* vruchtlichamen die met het blote oog zichtbaar zijn. In de volksmond worden zij paddenstoelen genoemd. Afhankelijk van de soort schimmel varieert de grootte van deze paddenstoelen van circa 1 mm tot meerdere decimeters. In de paddenstoelen vindt de vorming van de voortplantingscellen plaats. Lagere schimmels als de penseelschimmels vormen geen aparte vruchtlichamen. De voortplantingscellen worden direct door het mycelium gevormd. Alle schimmels planten zich voort door middel van sporen.

De macrofungi worden naar de vorm van de sporenvormende cellen onderverdeeld in twee groepen: de steeltjeszwammen (basidiomyceten) en de zakjeszwammen (ascomyceten).

Tot de steeltjeszwammen behoren onder meer de hoofdgroepen plaatjeszwammen en de boleten (buisjes-zwammen). De plaatjeszwammen (bijvoorbeeld de vliegenzwam) hebben onder aan de hoed verticaal hangende plaatjes (lamellen) deze zijn bekleed met het zogenaamde kiemvlies of hymenium. Op dit hymenium groeien grote aantallen (vaak knotsvormige) cellen, die uitwendig aan de top op steeltjes (bij de meeste soorten vier) basidiosporen vormen. Met een microscoop bij 400 x vergroting is dit goed te zien. Bij rijp-

sporen (basidiospore)
basidium
hyphen (zwamvlok)

heid worden de sporen in de vrije ruimte tussen de lamellen geschoten. (hooguit 0,2 mm!)

Bij zakjeszwammen, zoals de morielje en de oranje bekerzwam worden de sporen in een vaak buisvormige cel (zakje= ascus) gevormd. Bij rijpheid wordt de hele celinhoud met de ascosporen door een opening aan de top met een minuscule waterstraaltje meerdere centimeters weggespoten.

Bij de paddenstoelen van de zakjeszwammen ligt het hymenium aan het oppervlak. In het hymenium worden grote hoeveelheden sporenzakjes (asci) gevormd met de top van de ascus naar het licht gericht. Hierdoor hebben de ascosporen bij het wegschieten uit de ascus de meeste kans om ongehinderd in de vrije luchtstroom te komen.

De sporen hebben nagenoeg geen reservestoffen in zich. Willen de sporen enige kans maken op een goede ontwikkeling dan moet de sporen meteen na de verspreiding op een geschikte plaats (biotoop) terecht komen. De vaak vele miljoenen sporen, die een paddenstoel produceert, zijn geen luxe. Vruut de meeste sporen gaan verloren. (Theo de Ronde)

Takkenril

In het vorige bulletin meldden we u dat we overeenstemming hadden met gemeente en de eigenaar van het nieuwe studentencomplex over het plaatsen van een afscheiding met Bloeyendaal. Dit om voor de hand liggende overlast voor het park te voorkomen zoals voetballen, picknicken, en fietsen door het park. De afscheiding komt er in de vorm van een smalle takkenril van 30 cm breed en 180 cm hoog. De takken worden op hun plaats gehouden door kastanjehouten palen die om de anderhalve meter tegenover elkaar worden geplaatst. Momenteel worden offertes opgevraagd bij aannemers voor het plaatsen van de takkenril in de komende winterperiode. We proberen zoveel mogelijk snoeihout uit Bloeyendaal zelf te gebruiken, maar met een lengte van 150 meter zal ook elders uit de gemeente snoeihout moeten worden aangevoerd. In het volgende bulletin hopen we u te kunnen melden dat dit project is afgerond. (Ton Rennen)

De wildakker

In het verleden en vooral de laatste vier seizoenen heeft de wildakker in Bloeyendaal vaak veel last gehad van wateroverlast. Hierdoor kon de rogge zich niet altijd goed ontwikkelen. Planten die van droge akkers houden als korenbloem en klaproos waren steeds maar mondjesmaat aanwezig. In combinatie met het ploegen van de te natte akker levert dit ernstig structuurbederf van de bodem op. Door de verdichting is de wortelontwikkeling van het graan niet goed mogelijk. In het najaar 2012 waren de omstandigheden om de wildakker te bewerken verre van ideaal. Het ploegen van de akker met een ongevraagd zware trekker en ploeg leidde in combinatie met het zeer natte weer dat er op volgde tot een zeer slechte ontwikkeling van de rogge. Zo sterk dat wij in het voorjaar besloten om enkele kilo's groenbemester te zaaien om in elk geval wat bloemen op de akker te krijgen. Zelfs hiervan was de ontwikkeling door de bodemverdichting slecht te noemen.

Om voor de komende jaren meer kans te hebben op een behoorlijke wildakker en minder wateroverlast, is na overleg en met medewerking van de gemeentelijke groendienst de akker met zand circa 10 centimeter opgehoogd en daarna zogenaamd bol gelegd.

Hierdoor moet het water gemakkelijker in de bodem kunnen zakken en bij zware regenbuien deels van de akker kunnen vloeien. De werkzaamheden konden vanwege opnieuw zware regenbuien niet worden afgerond. Wij moeten wachten op een drogere periode, zodat de akker dan kan worden ingezaaid met winterrogge.

Wij hopen volgend jaar te kunnen genieten van een goed ontwikkelde wildakker met rogge en akkeronkruiden zoals "Hollands vlag". (Theo de Ronde) .

Wateroverlast in Bloeyendaal.

Op 6 oktober viel de regen met bakken uit de lucht. De Bilt registreerde 64 mm na een regenbui die 21 uur duurde. Het was ook het record dat die dag op de meetstations van het KNMI werd gemeten. De afwatering in het park wist zich geen raad met deze hoeveelheid. De sloten liepen op sommige plekken over, er verschenen plassen waar ze zelden verschijnen en de heemtuin kwam opnieuw en gro-

Heemtuin opnieuw onder water

tendeels onder water te staan. Een buitenkans voor de blauwe reiger die zijn jachtterrein uitgebreid zag worden met een plek waar hij nauwelijks gestoord wordt. Het wandelpad dat parallel aan de Biltsestraatweg door het park loopt, was enkele dagen lang alleen met laarzen begaanbaar. Eén plek wist dit keer het hemelwater goed te verwerken: de roggeakker. Kort tevoren was de akker opgehoogd, omdat er de afgelopen jaren vaak en lang plassen stonden.

Na zo'n zondvloed wordt weer eens duidelijk dat het park in een polder is aangelegd. En daar geldt: pompen of verzuipen. (Paul Brassé)

PUBLIEKSACTIVITEITEN HERFST 2013 / VOORJAAR 2014

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
Bladharken	zaterdag 16 november	10.00 – 16.00
Bladharken	zaterdag 23 november	10.00 – 16.00
Snoeihout slepen	zaterdag 25 januari	10.00 – 16.00
Snoeihout slepen	zaterdag 1 februari	10.00 – 16.00

Nog geen vleermuizen in nestkasten. In september hebben enkele deskundigen de nestkasten van de vleermuizen in het oostelijk deel van het park gecontroleerd. Er bleek geen spoor van bewoning. Bij de burens in de Voorveldse polder hebben de eerste bewoners zich gemeld.

Vacature voor penningmeester

De stichting Bloeyendaal is op zoek naar een nieuwe penningmeester (m/v). Heeft u ervaring met financieel beheer en wilt u onze gelederen versterken of kent u een geschikte kandidaat, mail naar info@bloeyendaal.nl of bel met 06 – 4500 5700.

Oproep aan donateurs

Donateurs die uitnodigingen willen ontvangen voor **toekomstige lezingen/excursies** verzoeken we hun e-mailadres door te geven.

Word donateur van de Stichting Bloeyendaal voor (minimaal) 12 euro per jaar. Stuur een mail naar info@bloeyendaal.nl of geef je op via www.bloeyendaal.nl/donateurs.html. Als donateur ontvang je een informatiepakket en krijg je periodiek het bulletin thuisbezorgd met informatie over het park en de omgeving. Ook ontvang je uitnodigingen voor lezingen en excursies in het park. Donaties aan de stichting zijn aftrekbaar van belastingen.

*Bijschrift bij foto achterzijde
Platte tonderzwam langs studentenpad
Foto : Hein Boersma*

Stichting Bloeyendaal
Postbus 85017
3508 AA Utrecht
www.bloeyendaal.nl
NL74 INGB 0003 4466 50
Tel. 06 4500 5700